

Sygn. akt V S 38/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Namirska (spr.)

Sędziowie: SA Jadwiga Galas

SA Zofia Kołaczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2019 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi S. R.

przy udziale Prezesa Sądu Okręgowego w (...)

o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Okręgowym w (...) o sygn. akt II Co 100/19 na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 roku, poz.75)

postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w (...)w sprawie o sygn. akt II Co 100/19, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznać skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) kwotę 5.000 zł (pięć tysięcy złotych);
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie;
4. zasądzić od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w (...)) na rzecz skarżącego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem kosztów postępowania;
5. zwrócić skarżącemu kwotę 200 zł (dwieście złotych) uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

SSA Jadwiga Galas SSA Wiesława Namirska SSA Zofia Kołaczyk

Sygn. akt V S 38/19

UZASADNIENIE

S. R. w skardze na przewlekłość postępowania, o którym mowa poniżej wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w (...) pod sygnaturą II C 109/03 (właściwe oznaczenie II Co 100/19) oraz przyznania Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...)kwoty 8.000,00 zł.

W uzasadnieniu skargi podniósł, że wyrokiem z dnia 20 stycznia 2005 r. Sąd Okręgowy w (...) rozstrzygnął o żądaniu pozwu wniesionego przez S. R., zasądzając od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 26.034,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz koszty procesu, a nadto oddalił powództwo wzajemne oraz orzekł o kosztach tego powództwo oraz o kosztach sądowych.

Skarżący wskazał, że w dniu 12 lutego 2018 r. złożył wniosek o nadanie powyższemu wyrokowi klauzuli wykonalności w zakresie punktów 1 i 3 przeciwko spadkobiercy ustawowemu zmarłego pozwanego A. P. tj. małoletniemu A. P. oraz doręczenie tego wyroku wraz z klauzulą. Pomimo upływu blisko półtora roku od daty złożenia wniosku powód w dalszym ciągu nie otrzymał tytułu wykonawczego pomimo, iż stosownie do treści art.781¹ k.p.c. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności Sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia.

Odwołując się do treści art.2 ust.2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, skarżący wskazał, że doszło do rażącego naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, a także iż odpowiednia suma pieniężna uwzględniająca czas przewlekłości postępowania i przesłanki zawarte we wskazanym przepisie wyraża się kwotą 8.000 zł.

Prezes Sądu Okręgowego w (...), w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie, podnosząc że w sprawie z powództwa S. R. przeciwko A. P., F. K. i W. K. i zapłatę oraz w sprawie z powództwa wzajemnego z udziałem stron o zapłatę toczącej się pod sygn. IIC 109/03 podjęto szereg działań w postaci stosownych czynności procesowych w trybie kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych i zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej. Przedstawiając chronologię czynności podejmowanych przez Sąd w postępowaniu toczącym się pod sygnaturą akt IIC 109/03 stwierdził, że analiza podejmowanych czynności wskazuje, że nie doszło do przewlekłości postępowania, a zatem skarga powinna zostać oddalona.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość postępowania zgodnie z ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2016.1259 j.t.), zwaną dalej w skrócie: ustawą, jest badanie podniesionego przez składającą skargę zarzutu, że doszło do naruszenia przysługującego jej prawa do sądu poprzez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie. Za przewlekłość postępowania uważa się, wszystkie te sytuacje, w których pomimo realnych możliwości sprawnego prowadzenia postępowania, postępowanie to (na skutek nieuprawnionych działań lub zaniechań sądu) „przewleka się” - a stan ten utrzymuje się przez pewien okres czasu (trwa).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 cyt. ustawy ocenić w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawikłaności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur. Przewlekłość jest bowiem pojęciem mówiącym iż jakies zdarzenia, czy stany są nadmiernie rozciągnięte w czasie, rozwleczone i przedłużają się. Jest to, co oczywiste pojęcie względne,

a zatem zawsze musi być odnoszone do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki o jakim mowa w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r. (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 maja 2005 roku w sprawie II S 26/05).

Należy także wskazać, że przewlekłość postępowania nie może być oceniana jedynie przez pryzmat upływu czasu. Badanie przewlekłości postępowania obejmuje ocenę terminowości i ocenę prawidłowości działań sądu przy uwzględnieniu obiektywnych przesłanek. Nie wystarczy więc samo wskazanie sztywnego okresu dla dokonania danej czynności.

Należy podkreślić, że skarga odnosi się do postępowania wywołanego wnioskiem skarżącego o nadanie klauzuli wykonalności, a powoda w sprawie II C 109/03 toczącej się przed Sądem Okręgowym w (...), a zatem oceniając zarzuty skargi należało wziąć pod uwagę przebieg postępowania klauzulowego wywołanego wymienionym wnioskiem powoda, nie zaś czynności podejmowane w sprawie II C 109/03.

Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko następcy prawnemu pozwanego A. P. został złożony w Sądzie Okręgowym w (...) w dniu 12 lutego 2018 r., przy czym wniosek ten dołączono do akt sprawy głównej tj. II C 109/03, której pozostawał bez podjęcia czynności aż do dnia 16 lipca 2019 r., w której to dacie zarządzeniem wyłączono wniosek o nadanie klauzuli wykonalności z akt sprawy II C 109/03 i polecono wpisanie wniosku do Repertorium „Co”. Następnie, w dniu 18 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w (...) wydał postanowienie, którym uwzględniono wniosek S. R. o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko następcy prawnemu pozwanego A. P. oraz orzeczono o kosztach postępowania klauzulowego.

W konsekwencji, brak jest podstaw dla podzielenia stanowiska Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...), jakoby czynności Sądu związane z rozpoznaniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w trybie art.788 § 1 k.p.c., zostały podjęte bez zbędnej zwłoki albowiem argumentacja wynikająca z uzasadnienia stanowiska Skarbu Państwa oparta została o analizę czynności podejmowanych w sprawie głównej – II C 109/03. Nie ulega natomiast wątpliwości, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności stosownie do treści art.781¹k.p.c. sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia. O ile wskazany termin jest ustawowym terminem instrukcyjnym o tyle sąd powinien dążyć do zachowania tego terminu nie tylko w przypadku klauzul, których treść ogranicza się do stwierdzenia, że tytuł egzekucyjny uprawnia do egzekucji, a więc mających charakter deklaratoryjny, ale także w przypadku klauzul, które ponadto oznaczają zakres egzekucji, a więc mających charakter konstytutywny. Obowiązek niezwłocznego rozpoznania przez sąd wniosku o nadanie klauzuli wykonalności dotyczy wszystkich rodzajów postępowania klauzulowego. Zastrzeżenie, że powinno to nastąpić nie później niż w terminie 3 dni od złożenia wniosku, obliuguje dodatkowo sąd do podjęcia bezpośrednio po wpłynięciu wniosku czynności zmierzających do jego szybkiego rozpoznania.

Podkreślić należy, że przebieg czynności sądowych w sprawie IC 109/03, w której zapadł już prawomocny wyrok, wywołanych wnoszonymi pismami procesowymi, w żadnym razie nie może usprawiedliwić rozpoznania przez Sąd Okręgowy wniosku powoda – skarżącego, o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko następcy prawnemu jednego z pozwanych dopiero po upływie jednego roku i pięciu miesięcy od jego wpływu zwłaszcza, iż wniosek ten nie był dotknięty brakami uniemożliwiającymi jego rozpoznanie, o czym świadczy fakt, iż postanowienie zapadłe w wyniku rozpoznania wniosku już po jego wyłączeniu z akt II C 109/03 nastąpiło dwa dni później – 18 lipca 2019 r.

Analiza przebiegu postępowania klauzulowego wskazuje na to, że zarzuty podniesione w skardze zasługują na uwzględnienie. W postępowaniu prowadzonym przez Sąd Okręgowy w (...)w sprawie o sygnaturze akt II Co 100/19 wystąpiła bowiem nieuzasadniona przewlekłość postępowania wywołana rażącym naruszeniem terminu dla rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wynikającego z art.781¹k.c. i postępowanie zmierzające do rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności trwało dłużej, niż to konieczne. Okres bezczynności Sądu w

rozpoznaniu wniosku skarżącego o nadanie klauzuli wykonalności trwał jeden rok i ponad pięć miesięcy, co uzasadnia zdaniem Sądu Apelacyjnego skargę na przewlekłość.

Ponieważ złożona przez powódkę skarga okazała się zasadna, a więc na podstawie art. 12 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy orzeczono jak w punkcie pierwszym postanowienia.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy uwzględniając skargę sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. Orzekając wysokość odpowiedniej sumy pieniężnej Sąd Apelacyjny miał na uwadze zarówno samą dolegliwość spowodowaną dla strony brakiem rozpoznania wniosku jak i to, że we wskazanym okresie skarżący nie mógł podjąć ewentualnych czynności związanych z tytułem wykonawczym, na który oczekiwał ale i wysokość należności objętych tym tytułem.

Należy podkreślić, że suma pieniężna, o której mowa w art. 12 ustawy, nie pełni funkcji odszkodowawczej, a stanowić ma jedynie formę rekompensaty, zadośćuczynienia obejmującego wyłącznie straty moralne i ujemne dolegliwości związane z przeciągającym się postępowaniem sądowym bądź egzekucyjnym. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny uznał, że odpowiednią rekompensatą dla powoda będzie kwota 5.000 zł por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2017 r., III SPP 7/17). Skarżący nie wykazał, by rozmiar doznanej przez niego krzywdy uzasadniał przyznanie kwoty wyższej. W ocenie Sądu kwota 8.000 złotych, jakiej żądał skarżący jest wygórowana, dlatego dalej zatem idąca skarga,

a więc zgłoszone przez skarżącego żądanie zasądzenia kwoty ponad 5.000 zł podlegała oddaleniu, jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw. Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie drugim i trzecim postanowienia.

O zwrocie opłaty od skargi orzeczono w punkcie czwartym, a to na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy.

O kosztach postępowania wywołanego skargą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art.108 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu § 14 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz.1800 z późn.zm.).

SSA Jadwiga Galas SSA Wiesława Namirska SSA Zofia Kołaczyk